

DOI: 10.17721/2413-7065.1(90).2024.308594

**І МІЖНАРОДНИЙ ЩОРІЧНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ
КОНКУРС ЕСЕ СЕРЕД УЧНІВ 1–4, 5–8 ТА 9–11 КЛАСІВ НА ТЕМИ:
«ВОЇН ЗСУ. ХТО ВІН?»,
«ОБРАЗ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВОЇНА»**

22 лютого 2024 року у місті Києві у приміщенні Науково-дослідного інституту українознавства МОН України (далі – НДІУ), вул. Ісаакяна, 18, відбулося нагородження призерів І Міжнародного щорічного літературно-мистецького конкурсу есе серед учнів 1–4, 5–8 та 9–11 класів на теми: «Воїн ЗСУ. Хто він?», «Образ сучасного українського воїна» (далі – Конкурс).

Конкурс, який відбувався з 1 жовтня по 5 грудня 2024 року, – це відкритий українознавчий захід, що проводиться з метою формування національної ідентичності, визначення ціннісних орієнтирів учнівської молоді. Він має на меті привернення уваги українських дітей в Україні та за її межами до Збройних сил України загалом та воїнів-захисників зокрема. На сьогодні актуалізувалося завдання поширення серед школярів інформації про воїнів ЗСУ, які стоять на захисті національних інтересів, територіальної цілісності й недоторканності кордонів України, винятково важливим стало пропагування ідеї шанобливого та позитивного ставлення до воїнів Збройних сил України, які героїчно борються з російським агресором і відстоюють демократичний вибір українського народу.

Для організації Конкурсу створено конкурсну комісію (журі). Голова Конкурсу – Чернець Василь Гнатович, директор Науково-дослідного інституту українознавства, доктор філософії, професор,

лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, член Спілки журналістів України. Заступник голови Конкурсу – Васьків Микола Степанович, завідувач відділу української філології НДІУ, доктор філологічних наук, професор. Члени журі Конкурсу: Мовчан Павло Михайлович – український громадський діяч, журналіст і політик, поет, перекладач, сценарист, заслужений діяч мистецтв України, голова ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, член Центрального проводу УНП, шеф-редактор газети «Слово Просвіти», член Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка, член Спілки письменників України, лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка; Сиваш Ілона Олегівна – заступник директора з міжнародних зв'язків та євроінтеграції НДІУ, кандидат мистецтвознавства, член Спілки дизайнерів України. До організаційного комітету Конкурсу увійшли наукові співробітниці відділу української філології НДІУ Шинкарик Юліана Василівна та Безсмертна Наталія Сергіївна.

Конкурсною комісією та організаційним комітетом було опрацьовано 300 учнівських есеїв та 35 малюнків. 18 січня 2024 року завершився проміжний етап оцінювання конкурсних робіт та підбиття результатів Конкурсу. Учнівські роботи розглядали у двох номінаціях: «Есе» та «Малюнки», які раніше не брали участі у творчих конкурсах та не були опубліковані. Усі учнівські праці

присвячені Збройним силам України (далі – ЗСУ).

Символічно, що відзначення переможців Конкурсу відбулося як продовження святкування Міжнародного дня рідної мови, яке було 21 лютого. На XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, яка проходила 26 жовтня – 17 листопада 1999 року в Парижі, було проголошено про «підтримку мовного та культурного різноманіття та багатомовності» і запроваджено Міжнародний день рідної мови. В Україні цей день почали відзначати з 21 лютого 2000 року.

Відкрив урочистий захід директор НДІУ В. Чернець. У вступному слові Василь Гнатюк подякував учасникам за те, що вони взяли активну участь у Конкурсі у двох номінаціях: «Есе» та «Малюнки», та, зокрема, наголосив, що його як члена журі та як людину, дотичну до мистецтва, вразили високі художній та патріотичний рівень творчих робіт учнів. «Ми обов'язково оприлюднимо найкращі з них», – наголосив він.

Василь Чернець запросив до слова щирою шанувальника НДІУ Івана Бобула (Іво Бобула) – народного артиста України, українського співака, композитора, педагога: «В Україні є майбутнє! Діти, на відміну від дорослих, по-іншому бачать навколишній світ. Тому ці конкурсні роботи має читати не лише журі Конкурсу, а й сам Президент України Володимир Зеленський, якому ці роботи допоможуть ще більше відчувати відповідальність перед громадянами України й зростаючим поколінням та стати ще більш сильним і потужним керівником Української держави, відповідальним Верховним Головнокомандувачем Збройних сил

України, під керівництвом якого українські захисники та захисниці неодмінно здобудуть перемогу над ворогом».

Доктор філософських наук, професор, завідувач відділу культурології НДІУ Володимир Ятченко розповів присутнім про те, яким чином предки українського народу долучилися до здобутків європейської цивілізації. Зокрема, Володимир Феодосійович відзначив, що ця епохальна подія сталася тоді, коли в тогочасний давньоукраїнський гуманітарний простір було введено кирилицю, яка стала прогресуючим чинником, за допомогою якого наші пращури стали складовою та невід'ємною частиною європейської цивілізації: «Україна не була бідною родичкою тогочасних європейських народів. Українці мали величезну й самобутню міфологію, яку сміливо можемо порівнювати з давньогрецькою, але, на жаль, до нас дійшли невеликі її фрагменти, оскільки християнство більшою мірою знищило, а меншою – асимілювало традиції та вірування давніх українців. Одна з моїх крайніх розвідок присвячена цій проблематиці, але вона не є остаточною істиною. Спілкуючись із сучасною молоддю, я спостерігаю, що вона прагне нових знань. Ви – молоде покоління – маєте можливості для продовження вивчення нашого минулого та використання набутих знань для розбудови сучасної інноваційної України».

Науковий співробітник відділу культурології НДІУ Олег Чирков у своєму виступі акцентував увагу на мовній ситуації в Українській державі під час повномасштабної російської агресії. На його думку, функціонування української мови на території України значно покращилося, за винятком тимчасово

окупованих територій та теренів, де проходить лінія бойового зіткнення з агресором. У регіонах, відзначив виступаючий, які контрольовані українським урядом, українська мова стає справді державною і крок за кроком відвоює позиції у російській у суспільному та приватному житті й допомагає українцям усвідомлювати себе консолідованою українською політичною нацією. Олег Чирков, зокрема, зазначив: «Долання стереотипу про вторинність української мови, її недосконалість, недолугість допомагає українському суспільству позбавлятися меншовартісності, малоросійства й колоніальних комплексів та впевнено рухатися до перемоги. Хоч наголосити на тому, що російсько-українська війна має геноцидний характер, оскільки ворог намагається комплексно (політично, фізично, інтелектуально тощо) знищити Українську державу, українську політичну націю й український інформаційний простір». Завершуючи свій виступ, Олег Чирков наголосив на важливості утвердження в суспільстві нормативної мовної поведінки громадян, оскільки в умовах повномасштабної війни розповсюдження набула ненормативна лексика, яка впливає на функціонування української мови та суперечить традиційним цінностям українського народу.

Модераторка заходу Юліана Шинкарик розпочала свій виступ із прохання вшанувати пам'ять педагога Іванківського лицю № 2 Іванківської селищної ради Гусак Наталії Миколаївни, яка підготувала трьох призерів у номінації «Малюнок», але передчасно пішла з життя 13.02.2024 р. Виступаюча наголосила: «Українською літературною мовою досконало має володіти кожен українець.

Згадаймо слова Володимира Сосюри, який говорив, що «без мови рідної, юначе, й народу нашого нема». Тішить факт усвідомлення потреби вільного володіння українською мовою в приватному та суспільному житті після повномасштабного вторгнення росії в Україну широкого загалу українського суспільства. Відзначення 21 лютого 2024 р. Міжнародного дня рідної мови вкотре продемонструвало, що українська стає справді рідною для кожного українця й українки. Саме тому з 24 листопада 2023 р. по 26 січня 2024 р. на базі відділу української філології Науково-дослідного інституту українознавства були проведені мовні тренінги під гаслом «Говоримо українською!». В межах виконання теми НДР «Особливості сучасної державної мовної політики в східних і деокупованих територіях України» було розроблено Програму «Українська мова» для громадян, які бажають підвищити комунікативну компетентність, застосовувати українську мову в усіх видах мовленнєвої діяльності та реалізовувати набуті комунікативні навички. Зазначена Програма успішно апробована на мовних тренінгах «Говоримо українською!». Їх учасниками стала команда Департаменту культурно-громадського розвитку Маріупольської міської ради та куратори з культури центрів «ЯМаріуполь» по всій Україні, від яких надійшла пропозиція щодо їх проведення. Заняття відбувалися в онлайн-форматі. Мета заходу: формування мовленнєвих навичок громадян України, які прагнуть якомога швидше почати розмовляти українською літературною мовою. На заняттях в україномовному середовищі учасники набули розмовних навичок. На тренінгу були передбачені: мовленнєва розминка, практичні

заняття, мовний аналіз та ін. Працювала з учасниками наукова співробітниця відділу української філології Науководослідного інституту українознавства Юліана Шинкарик».

За підсумками курсу мовних тренінгів «Говоримо українською!» сертифікати отримали: **Фесенко Марина**, фахівець з культурних проєктів центру «ЯМаріуполь» міста Рівне; **Вовницька Ірина**, т.в.о. начальника відділу культурної інфраструктури та охорони культурної спадщини департаменту культурно-громадського розвитку Маріупольської міської ради; **Лісогор Вікторія**, директор Комунальної установи «Центральна міська публічна бібліотека Маріупольської міської ради з філіями»; **Саравас Андрій**, т.в.о. директора «КЗ Маріупольська музична школа № 5»; **Остапенко Людмила**, т.в.о. директора Комунального закладу «Маріупольська школа мистецтв» Маріупольської міської ради; **Рашевська Аліна**, фахівець з культурних проєктів центру «ЯМаріуполь» міста Вінниця; **Лактіонова Ольга**, фахівець з культурних проєктів та зв'язків з громадськістю центру «ЯМаріуполь» міста Черкаси; **Лазарик Олена**, фахівець з культурних проєктів центру «ЯМаріуполь» міста Чернівці; **Бейда Наталя**, фахівець з культурних проєктів, регіональний куратор центру «ЯМаріуполь» міста Львів; **Прохорова Олена**, викладач образотворчого мистецтва Комунального закладу «Маріупольська художня школа імені А.І. Куїнджі»; **Юрченко Марина**, завідувач відділу «Арт простір» міського палацу культури «Центр культури «Лівобережний»; **Телятник Вікторія**, фахівець з культурних проєктів центру «ЯМаріуполь» міста Запоріжжя; **Ольхова Наталя**, т.в.о.

директора міського палацу культури «Чайка» департаменту культурно-громадського розвитку Маріупольської міської ради; **Полинкова Дар'я**, фахівець з культурних проєктів, регіональний куратор центру «ЯМаріуполь» міста Києва; **Полехіна Анастасія**, фахівець з культурних проєктів центру «ЯМаріуполь» міста Тернопіль; **Діана Трима**, авторка проєкту «Маріуполь. Культурна деокупація», директорка департаменту культурно-громадського розвитку Маріупольської міської ради до 2024 р.

Юліана Шинкарик подякувала учасникам мовних тренінгів «Говоримо українською!», з якими працювала протягом двох місяців, за активну участь і плідну співпрацю та закликала присутніх долучати учнівську молодь до таких заходів.

Цей Конкурс, наголосила вона, проводиться вперше, але він набув значного розголосу серед учнівської молоді. Зареєструвалися для участі у Конкурсі майже 500 учасників з усієї України та з-поза її меж. В результаті найталановитіші учні мали змогу представити творчі роботи і позмагатися за перемогу.

Особливою Подякою НДІУ за ґрунтовну підготовку до Конкурсу есе були відзначені педагоги, які змогли долучитися до українознавчого заходу: **Явтушенко Валентина Михайлівна**, вчителька початкових класів Великоновосілківської гімназії з загальноосвітньою школою I ступеня Великоновосілківської селищної ради Донецької області; **Самаруха Олександр Вікторович**, вчитель української мови та літератури Комунального закладу «Вінницький лицей № 6»; **Семків Надія Дмитрівна**, заступниця директора, вчителька української мови і літератури

Богородчанського ліцею № 1 імені Олекси Гірника Івано-Франківської області; **Перепелиця Любов Вікторівна**, заступник начальника з навчальної роботи, вчителька української мови і літератури Комунального закладу «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Патріот"» Харківської обласної ради; **Прокопенко Наталія Іванівна**, вчителька української мови та літератури Опорного закладу «Вирішальненська ЗОШ I–III ступенів Сенчанської сільської ради Полтавської області»; **Северин Юлія Миколаївна**, вчителька української мови та літератури Навчально-виховного комплексу № 209 «Сузір'я» (початкова спеціалізована школа-колегіум) міста Києва; **Гиркало Ольга Володимирівна**, вчителька української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист Комунального закладу «Ліцей № 18» Кам'янської міської ради; **Веретільник Наталя Олександрівна**, вчителька української мови та літератури Комунального закладу «Гладківщинська гімназія Піщанської сільської ради Золотоніського району Черкаської області»; **Макаренко Тетяна Павлівна**, вчителька молодших класів Остерського ліцею № 2 Остерської міської ради; **Мисник Оксана Анатоліївна**, вчителька молодших класів Остерського ліцею № 2 Остерської міської ради; **Коломієць Оксана Василівна**, вчителька історії Остерського ліцею № 2 Остерської міської ради; **Смовська Ірина Юріївна**, вчителька української мови та літератури Остерського ліцею № 2 Остерської міської ради; **Нюкало Олена Володимирівна**, вчителька української мови та літератури Бердянської спеціалізованої школи I–III ступенів № 16 з поглибленим вивченням іноземних мов

Бердянської міської ради Запорізької області; **Ляшевич Юлія Володимирівна**, вчителька Іванківського ліцею № 2 Іванківської селищної ради; **Осипенко Ірина Андріївна**, вчителька Іванківського ліцею № 2 Іванківської селищної ради; **Погорелова Тетяна Андріївна**, вчителька української та зарубіжної літератури Десантненського закладу загальної середньої освіти Вилківської міської ради Ізмаїльського району Одеської області; **Ярошенко Валентина Павлівна**, вчителька Рудьківського закладу загальної середньої освіти I–III ступенів Бобровицької міської ради Чернігівської області; **Бондар Катерина Юріївна**, вчителька початкових класів Закладу загальної середньої освіти «Корецький ліцей» Корецької міської ради; **Онацький Вячеслав Анатолійович**, учитель інформатики Лохвицької загальноосвітньої школи I–III ступенів № 2 Лохвицької міської ради Полтавської області; **Ігнатєва Наталія Анатоліївна**, вчителька української мови та літератури Лохвицької загальноосвітньої школи I–III ступенів № 2 Лохвицької міської ради Полтавської області; **Педенко Юлія Петрівна**, вчителька української мови та літератури Путрівського академічного ліцею Глевахівської селищної ради Фастівського району Київської області.

Завідувачка відділу українознавства в науково-освітньому просторі НДІУ, кандидат історичних наук Олена Газізова у своєму вітальному слові наголосила, що екстремальні обставини (коронавірусна епідемія, повномасштабна російська агресія) позбавили вчених-українознавців можливості проведення українознавчих заходів в офлайн-форматі, а тепер, незважаючи на обставини, ми маємо змогу зустрітися та продовжити

спілкування. Вона процитувала слова близького друга, військовослужбовця Сил оборони України, колишнього співробітника НДІУ, кандидата історичних наук Олександра Хоменка: «Ми стоїмо тут, на передовій, щоби Ви там робили щось вартісне», тому вчені-українознавці усіма силами намагаються виконувати побажання, й успішне проведення Конкурсу стало цьому підтвердженням. Свій виступ Олена Газізова завершила словами щирої подяки педагогам за їхню титанічну працю щодо посилення національно-патріотичного виховання, яка наближає Україну й українців до перемоги.

Для підтвердження високого рівня конкурсних робіт учнівської молоді, їх художньої та патріотичної складової науковими співробітницями відділу української філології НДІУ Ю. Шинкарик та Н. Безсмертною було зачитано одні з кращих творчих есе, надісланих на Конкурс («Лист від доньки воїна ЗСУ...» Яни Хамелко, учениці 7 класу Угринівського ліцею Угринівської сільської ради Івано-Франківської області, яка здобула I місце із максимальною кількістю балів – 60; «Воїн ЗСУ – який він?» Гресько Марії, учениці 9 класу Комунального закладу «Вінницький ліцей № 6», яка здобула 60 балів і посіла I місце).

Після цих виступів відбулося нагородження призерів Конкурсу, які мали можливість приїхати та взяти участь у відзначенні Міжнародного дня рідної мови.

У групі 1–4 класи переможцями стали 65 учнів. Серед 5–8 класів перемогу здобули 140 учнів. У групі 9–11 класи журі Конкурсу визначило переможцями 95 учнів.

У номінації «Малюнки» було оцінено 35 творчих робіт, зокрема у групі 1–4 класи – 13 робіт. У номінації 5–8 класи було оцінено 18 робіт. У номінації 9–11 класи – 4 роботи.

Після нагородження призерів Конкурсу Юліана Шинкарик висловила подяку всім учасникам і колегам, які активно долучилися до його підготовки та проведення, а також відзначила меценатську допомогу тернопільського видавництва «Джура» в особі Василя Ванчури, який посприяв у формуванні призового фонду Конкурсу. За підсумками Конкурсу було сформовано збірник призових робіт Конкурсу. Разом із директором видавництва «Джура», який сприятиме виданню та популяризації збірника, прийнято рішення про те, що це буде кольорове літературно-мистецьке видання, а не чорно-біла брошура, як попередньо планувалося. На цьому етапі над збірником працюють дизайнери видавництва. Тож очікуємо сигнальний примірник, після чого опублікуємо на сайті Інституту.

Василь Чернець, підводячи підсумки нагородження учасників Конкурсу, стисло підсумував його значення в умовах повномасштабної російської агресії для Української держави та української політичної нації: «Якщо в Україні є такі діти – вона непереможна!».

Після завершення офіційної частини з оригінальними номерами виступили студенти кафедри режисури та акторського мистецтва Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв (Владислав Довгиш, Аніта Рой, Любов Волович, Кристина Смирнова, Анастасія Коляда, Олексія Михайленко, Софія Кошевенко, Аліса Миргородська) під

керівництвом викладача кафедри Вадима Лавренюка.

Фото- та відеофіксацію заходу здійснили наукові співробітники НДІУ Наталія Безсмертна, Ганна Богданович, Лона Сиваш, Вікторія Шаповал.

Детальна інформація за адресою: URL: <https://ndiu.org.ua/konkursy/mizhnarodni-konkursy/2023/imizhnarodnyy-shchorichnyy-literaturno-mystetskyy-konkurs-ese-sered-uchniv-14-5-8-ta-9-11-klasiv-na-temy-voyin-zsu->

kh-to-vin-obraz-suchasnoho-ukrayinskoho-voyina

Юліана ШИНКАРИК

orcid.org/0000-0002-1629-5910

наукова співробітниця відділу української філології НДІУ

Наталія БЕЗСМЕРТНА

orcid.org/0000-0001-8853-1110

наукова співробітниця відділу української філології НДІУ